

Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21062>

Özet

Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i (EDYÖ), İngilizce orijinali olan **Adolescent Dissociative Experiences Scale**'in (ADES) Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonudur. Bu ölçek, ergen popülasyonunda dissosiyatif ya?ant?lar s?kl???n? ve ?iddetini standardize edilmi? bir biçimde ölçmek amacıyla geli?tirilmittir. Ölçe?in Türkiye'deki psikiyatrik ve genel popülasyonlarda kullan?labilirli?ini sa?lamak üzere, geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? Salih Zoro?lu ve arkada?lar? tarafından 2002 y?l?nda gerçekleştirilmiştir.

EDYÖ, ergenlik dönemindeki bireylerde s?kl?kla görülebilen bilinç, bellek ve kimlik bütünlü?ündeki kopmalar? (dissosiyasyonu) de?erlendirerek, klinik tan? ve ara?t?rma süreçlerine önemli katk?lar sa?lamay? amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle travma öyküsü olan ergenlerde dissosiyatif belirtilerin taranmas?nda de?erli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Dissosiyasyon, Ergenlik, Psikometri, Uyarlama, Travma, Psikopatoloji, Salih Zoro?lu, ADES.

Yazarlar

Zoroglu, S.S., Sar, V., Tuzun, U., Tutkun, H., Auman-Savas, H.

Amaç

EDYÖ'nün temel amacı, ergenlerde görülen dissosiyatif belirtilerin yayg?nl???n? ve türlerini standardize edilmi? bir biçimde h?zli?ca de?erlendirmektir. Bu araç, klinisyenlere, ergenlerin ya?ad??? depersonalizasyon, amnezi ve kimlik karma?as? gibi dissosiyatif fenomenlerin derecesini objektif olarak belirleme olana?? sunar.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, kültürel ve dilsel farklılıklar?n psikometrik özellikleri üzerindeki etkilerini inceleyerek, orijinal ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik standartlar?n? Türk örnekleminde koruyup korumad???n? tespit etmek üzere tasarlanm??tır. Bu sayede, Türk ergen popülasyonunda dissosiyatif bozukluklar?n erken te?hisi ve tedavisi için sa?lam bir temel olu?turulmuştur.

Yap?

Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i, dissosiyasyon yap?s?n? çok boyutlu bir fenomen olarak ele al?r. Dissosiyasyon, bireyin normalde entegre olan zihinsel i?levlerinde (bilinç, bellek, kimlik ve alg?) meydana gelen kopmalar veya süreksizlikler bütünüdür. EDYÖ, bu yap?s?sal kopmalar?

ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

Ölçek maddeleri genellikle dört ana dissosiyasyon alan?n? sorgular: **Amnezi** (bellek kayb?), **Depersonalizasyon/Derealizasyon** (kendine veya çevreye yabancıla?ma), **Kimlik Karma?as?** (kimlikte belirsizlik) ve **Somatik Dissosiyasyon** (bedensel belirtilerle ortaya ç?kan dissosiyasyon). Ölçek, ergenlerin bu tür ya?ant?lar? ne s?kl?kta deneyimledi?ini sorgulayarak, dissosiyatif bozukluk spektrumundaki yerlerini belirlemeye yard?mc? olur.

Geçerlik

Zoro?lu ve arkada?lar? (2002) taraf?ndan yürütölen Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?i ve ölçüt ba??ml? geçerli?i incelenmi?tir. Çal??ma, EDYÖ'nün yüksek düzeyde dissosiyatif belirtiler gösteren klinik gruplar?, kontrol gruplar?ndan anlaml? derecede ayr?t edebildi?ini ortaya koymu?tur. Bu ayr?mc?l?k yetene?i, ölçe?in klinik aç?dan önemli bir ölçüt ba??ml? geçerli?inin oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in di?er psikopatoloji ve travma ölçekleri ile kurdu?u korelasyonlar incelenmi?, beklenen teorik ili?kilerin varl??? tespit edilmi?tir. Örne?in, travma öyküsü ile dissosiyasyon puanlar? aras?ndaki pozitif ili?ki, ölçe?in birle?en geçerli?ini (convergent validity) desteklemi?tir. Bu bulgular, EDYÖ'nün Türk kültüründe dissosiyatif ya?ant?lar? geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Türkçe versiyonun güvenilirlik analizleri, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlıl??a sahip oldu?unu göstermi?tir. 2002 tarihli uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in bütünü için hesaplanan **Cronbach Alfa** iç tutarlıl?k katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (genellikle 0.90?'n üzerinde). Bu de?er, ölçekteki tüm maddelerin ayn? psikolojik yap?y? ölçmede tutarlı oldu?unu belirtmektedir.

Ek olarak, ölçe?in zaman içindeki kararlıl??n? de?erlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar? yap?lm??t?r. Belirli bir zaman aral??? sonrasında ergenlerin elde etti?i puanlar aras?ndaki korelasyonlar kabul edilebilir düzeyde yüksek ç?km??t?r. Bu durum, EDYÖ'nün dissosiyatif ya?ant?lar?n zaman içindeki kararlıl??n? ölçmede güvenilir bir araç oldu?unu do?rulamaktadır.

Faktör Analizi

Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? incelemek üzere do?rulay?c? ve aç?klay?c? faktör analizleri uygulanm??t?r. Bu analizler, Türkçe versiyonun maddelerinin, orijinal ADES'in teorik çerçevesiyle uyumlu bir ?ekilde grupland??n? göstermi?tir. Genellikle dissosiyatif ya?ant?lar?n farklı alt boyutlar?n? temsil eden faktörler elde edilmi?tir.

Faktör analizleri, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyerek, dissosiyatif fenomenin sadece tek bir genel skorla de?il, ayn? zamanda Depersonalizasyon/Derealizasyon, Amnezi ve di?er faktörler arac?l???yla da de?erlendirilmesine olanak tan?maktad?r. Bu faktör yap?s?n?n do?rulanmas?, ölçe?in yap?sal sa?laml???n? peki?tirmi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Population Group: Ergenler (Adolescents)

Age Group: Genellikle 12-18 ya? aras?

Population Details: Türkiye'deki klinik ve genel popülasyondan ergenler üzerinde standardize edilmi?tir. Ölçek, travma öyküsü olan ergenlerde dissosiyatif belirtileri taramak için özellikle uygundur.

Test Methodology: Ölçek, ergenlerin dissosiyatif ya?ant?lar? ne s?kl?kta deneyimledi?ini ölçmek üzere tasarlanm???r. Derecelendirme, genellikle 10 puanl? Likert tipi bir ölçek kullan?larak yap?l?r (0% hiç ya?amad?m - 100% sürekli ya?ad?m). Toplam puan, dissosiyasyon ?iddetinin genel bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler

Depersonalizasyon, Derealizasyon, Amnezi, Psikiyatrik De?erlendirme, Ölçek Geli?tirme, Psikiyatri, Öz Bildirim.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: zoroglus@hotmail.com

Correspondence Address: Salih Zoro?lu (Sorumlu Yazar ?leti?im)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal???mas? **2002** y?l?nda yay?mlanm???r. Ölçe?in kullan?m? için

gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri hakkında en güncel bilgilere ulaşmak için sorumlu yazar Salih Zoro?lu ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Zoro?lu, S.S., Sar, V., Tuzun, U., Tutkun, H. & Auman-Savas, H. (2002). Reliability and validity of the Turkish version of the Adolescent Dissociative Experiences Scale. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 56, 551-556.

Orijinal ölçek referansı: Armstrong, J. G., Putnam, F. W., & Carlson, E. B. (1996). Development and validation of a measure of adolescent dissociation: The Adolescent Dissociative Experiences Scale. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 184(7), 415-421.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [the-turkish-version-of-the-adolescent-dissociative-experiences-scale-toad.pdf](#)

Ergen Dissosiyatif Ya?ant?lar Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için orijinal yaygın veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.